

**Dergimizin bu sayısında yer alan, eski Ankara fotoğraflarının
bir de hikayesi var:
MEÇHUL SEYYAH(LAR)IN ANKARA
FOTOĞRAFLARI**

Frank Fokke FERWERDA

Yıl 1992 ya da 93 Sonbahar. İstanbul... Her yıl olduğu gibi uzun bir Anadolu seyahatinden sonra, Paris uçağının kalkmasına 24 saat kala, biraz başıboş İstanbul'da dolaşmak istedim. Tünel'deki bir antikacıdan üç beş tane kartpostal satın alıp tam dükkandan çıkmak üzereydim ki yerde yatan kirli bir poşette bir yığın ufak fotoğraf gözüme çarptı. Biraz daha yakından bakınca bu fotoğrafların çoğunun konusunun Anadolu'daki bir seyahatin hatıraları olduğunu keşfettim ve torbayı olduğu gibi satın aldım. Fazla pazarlık yapmak da gerekmedi. 300 küsur fotoğrafçık berbat bir durumda idi. Islatılmış, çamura bulanmış bir yumaktı. Kirli, kumlu ve en kötüsü fena kıvrılmışlardı. Poşeti olduğu gibi Paris'e götürdüm ve uygun bir vaktimde incelemeye başladım.

Fotoğrafların tamamı çift pozluydu. Yani her fotoğraf, iki aynı kareden oluşuyordu. 1920'li 30'lu yıllarda bu tür "stereo"

fotoğraflar moda idi. Özel bir makine ile çekiliyor ve yine özel makine yardımıyla bakılıyordu. (Çıplak gözle de bu fotoğraflara bakmak mümkündür. O zaman alelâde bir fotoğrafken özel makinesi ile bakıldığında üç boyutlu olmaktadır..) Fotoğrafların çift kare olması, bu berbat durumdaki koleksiyon için iyi bir avantajdı. Çünkü soldaki fotoğraf kirli, yırtık, ya da kullanılamayacak durumda ise sağdaki temiz olabilirdi. Bu şans sayesinde sadece yirmi fotoğraf doğrudan çöpe gitti.

En zor iş, kıvrılmış olanları kurtarmaktı. Hepsiyle teker teker ve sabırla uğraştım. Önce ıslak bir bezle çamurdan, kumdan, kirden arındırdıktan sonra, ağır bir presin altına sokup bir hafta beklettim. Nihayet, bir hafta sonra kısmen "normal" bir doküman haline gelmişlerdi.

Fotoğrafları konu itibariyle üç gruba ayırmak mümkün oldu:

Birinci grup; aile fotoğrafları: Bunlar az sayıda ve fazla ilginç değildir; kadınlar,

çocuklar... bahçede, parkta, bir nehir kenarında...

İkinci grup; En çok fotoğrafın yer aldığı bu grup, Anadolu'ya yapılmış büyük bir seyahatin hatıralarıdır. Fotoğrafçı(lar) Haydarpaşa'dan trenle Ankara'ya giderken sık sık durdukları istasyonlarda trenden inip çevrenin fotoğrafını çekmişler. Tarihi de 1933 olarak tespit etmek mümkün, çünkü Ankara'ya 10.Yıl törenlerini izlemek üzere seyahat ettikleri belli. Bu şekilde Sapanca, Derbent gibi bir çok küçük istasyonların fotoğrafları var. Ankara'dan sonra, büyük bir ihtimalle yine trenle yolculuğa devam edip Malatya'ya kadar gitmişler. Gittikleri şehirlerde de birer gece kaldıklarını, benzer yolculukları defalarca yapmış bir seyyah olarak, tahmin etmem çok kolay. Adana, Ceyhan, Mersin, İskenderun ve daha güneye gitmişler. Muhtemelen İstanbul'a vapurla dönmüşler, çünkü Antalya, Alanya fotoğrafları bunu gösteriyor.

Üçüncü grup; Ankara'daki Cumhuri-

yet'in 10. Yılı Kutlama Törenleri'ni içerir. Defileler, kağıt defilesi, 10.Yıl Anıtı, resmi geçitler, ışıklandırmalar, gösteriler... Ve en önemlisi çok sayıda, yeni başkentten günlük hayata ait enfes enstantaneler... Bunları ilk defa burada, Kebikeç'te yayınlamış oluyorum.

Bir aylık araştırmadan sonra, bazı dostlarımla da yardımıyla fotoğrafların yüzde seksenini tam olarak teşhis edebildim. Bugün yirmi beş kadar fotoğrafın, bütün çabalarıma rağmen, nereler ve kimler olduğunu öğrenemedim. Konuyu tamamen kapatmadım, hâlâ bir küçük ipucu peşindeyim.

Son olarak, bu koleksiyonun Ankara grubundan seçilmiş bir bölümün Kebikeç'de yayınlanması beni çok sevindirdi. Sayın okurlara selam ve saygılarımı sunarken, bu meçhul fotoğrafçı(lar) / seyyah(lar) hakkında bir şey biliyorlarsa, lütfen dergi idarehanesini arayıp bildirmelerini hassaten rica ederim.

©(Frank Fokke Ferwarda Arşivi)

© Kebikeç

©Meçhul Seyyah(lar)ın Ankara Fotoğrafları (Frank Fokke Ferwarda Arşivi)
© Kebikeç

©Meçhul Seyyah(lar)ın Ankara Fotoğrafları (Frank Fokke Ferwarda Arşivi)
© Kebikeç